

Paměť břicha

Já vím, z fyziologického hlediska je to asi pitomost. Pamatovat si může jenom mozek, orgán na tohle specializovaný. To, co vnímáme jako paměť orgánovou, třeba paměť pohlázení nebo naopak facky či kopance, paměť bolesti při zakopnutí nebo kousnutí vzteklým psem – je zprostředkováno řetězem informací uložených v mozku. Jenomže si vezměte to, co je označováno pojmem fantómová bolest – kdy svědí a podrbání se dožaduje palec pravé nohy, už před několika lety amputovaný! Tady mozek selhává, nedokáže přesvědčit ruku, aby setrvala v klidu, protože podrbat není co.

Mým problémem je hlad.

Dokonce i s lidstvem hladem trpícím, ne dosti živěným, nedosyceným, soucítím asi víc než člověk průměrný. K hladu mám intimní vztah. K mému osobnímu hladu. Podobně jako Eskymák rozeznává desítky druhů sněhu, a každý takový detailně identifikovaný sníh umí pojmenovat samostatným názvem, rozeznávám i já několik druhů hladu. Zvláštní slova pro každý svůj hlad však nemám. Ne že bych to nedokázal – obávám se však, že by mi listování v takovém mém osobním slovníčku způsobovalo další bolest.

Mým životním problémem je hlad, který mi zakazují tišit. A zejména utišit. Můj diabetolog mi to zakazuje. Tvrdí, že když si stěžuji na svůj hlad, podléhám iluzi. Že můj pocit hladu je rodnou sestrou zmíněné fantómové bolesti. Máš přece glukometr – říká v takové situaci můj diabetolog – a jeho monitor ti naprosto přesvědčivě ukazuje, že žádný hlad ve skutečnosti nemáš. Tvůj hlad je stejně virtuální a fyziologicky neskutečný jako bílá vrána nebo svatý Mikuláš. Je to palec dávno amputovaný a proto nepodrbatelný.

Podle mého diabetologa není hlad nic jiného než stav glukometru, do jehož hodnoty na displeji se promítá aktuální hladina cukru přítomného, kolujícího v mé krvi. Je tam cukr, pak nemůže být hlad. Tvůj hlad je iluze – prohlašuje můj diabetolog – stejně jako spoře oblečená víla tančící na letní pasece provoněné jahodami. Můžeš na ni myslet, protože je kaloricky prázdná. Ta víla. Ne ovšem jahody, na ty raději zapomeň. Ty kalorie mají.

Tím jsme se dostali zpátky k paměti břicha.

Mozek by z toho měl mít rozum. Dostane se mu informace o stavu glukometru – a on zastaví veškerou svou agresi operující s pocitem hladu. Jak je možné, že ještě neobjevila medicína, pořád se chvástající svými možnostmi, způsob, jak proškolit můj natvrdlý mozek o poselství glukometru? Způsob, jak protestujícímu žaludku zatrhnout tipec?

Ve chvílích, kdy mé břicho získá nad mou vůlí vrch, zbaběle odkládám glukometr a dopřeji si potěšení z podlehnutí. Taková chvíle vyvolává dávno zasuté obrazy mladé lásky. Pocity rozkoši, které nic nenahradí, nic nezastoupí. Po nich se ovšem dostavují výčitky svědomí, strach z možných následků a pozdní lítost. Kající návrat k dietám, jejichž podstatou je zbavovat konzumované potraviny všech predikátů lákové chuti, tučné hojnosti a přetékání jazykových pohárků. Suchý chleba, pokud možno okoralý, pomazaný málem, případně ničím.

V množině druhů mých hladů jsem identifikoval jeden, se kterým se dá chvíli žít. Je to stav hladu, který se dá navodit dlouhodobým hladověním. Pojmenoval jsem ho, jen tak pro sebe, hladem z hladu. Podstatou tohoto druhu hladu je jakési otupění, určitý druh rezignace. V tomto stavu jako by přestaly existovat fenomény jako syčení, ukájení, hašení žízně. Myslím, že je to stav, do kterého se uváděli středověcí poustevníci. Za výstižný považuji v tomto kontextu pojem umrtvení žádostí těla. Zřejmě je to stav, ve kterém permanentně pobývají andělé, tělesných potřeb nemající. Bohužel, v onom stavu nemohu pobývat dlouhodobě. Asi jako nemůže pobývat dlouhodobě ve stavu beztlíže zemský tvor; ten stav je vyhrazen kosmonautům a na pár minut pilotům, obracejícím svá letadla na chvíli do volného pádu. Také můj volný pád hladu z hladu je jenom na chvíli.

Stanislav Komenda

prof. RNDr. Stanislav Komenda, DrSc.
Oddělení biometrie LF UP, Hněvotínská 3, 775 15 Olomouc
e-mail: komenda@tunw.upol.cz